

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus XIII. De natura, divisione, & necessitate Fidei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

EX TRACTATU DE FIDE, SPE ET CHARITATE.

CASUS XIII,

De natura, divisione, & necessitate Fidei.

NEbridius Catechumenus
petit instrui 1. *Quid sit
Fides?* 2. *Quotuplex.* 3.
*Quodnam eius objectum
materiale & formale.* 4. *Que re-
quisita ad Fidem.* 5. *Que sint motiva
credibilitatis pro Fide Catholica.* 6.
An Fides necessaria necessitate medii.
7. *An explicita Dei ut existentis &
remuneratoris.* 8. *An in Christum
& SS. Trinitatem.* 9. *Que fides re-
quiratur ad justificationem.* 10. *Que
hic sit obligatio parentum, Parochi, Con-
fessarii.* 11. *Que praxis rudes in-
struendi.* 12. *Quid de iis qui igno-
rant Pater noster, Credo &c.* 13.
*Quid de poenitente qui dubitat an con-
fessionem fidem sufficientem promiserit.*
14. *Formula cum poenitentibus elici-
endi actus fidei, spei, charitatis, do-
loris &c. Pro resolut.*

QUÆR. I. Quid & quotuplex sit
Fides?

R. Fides actualis est assensus ad ob-
jectum propter autoritatem dicentis:
si sit propter autoritatem dicentis

Dei, dicitur Fides divina; si ob au-
thoritatem hominis, humana. Habi-
tus Fidei, seu ipsa Virtus Theologica
quæ Fides dicitur, est qualitas super-
naturalis permanenter adjuvans in-
tellectum ad firmissimè assentiendum
objecto revelato propter authorita-
tem Dei dicentis seu revelantis: vel,
ut eam definivit Apostolus ad Hebr.
11. *Substantia rerum sperandarum,
argumentum non apparentium.* Dicitur
1. *Substantia rerum sperandarum;* quia
fidei tanquam basi & fundamento
tota spes & salus nostra innititur; di-
citur, *argumentum non apparentium;*
quia præcipua fidei mysteria sunt om-
nino obscura, & sæpe talia, quæ vim
naturalem intellectus excedunt, ut
Deum esse trinum & unum, Christum
esse Deum simul & hominem, Chri-
stum in Eucharistia esse realiter præ-
sentem in tota, & qualibet parte ho-
stie &c. &c. Et quamvis quidam ar-
ticipuli sint naturali lumine noti, ut
Deum existere, Deum esse summum
bonum &c. tamen in illis credendis
non

non ita elucet virtus fidei, quam in obscuris, in quibus intellectus etiam contra naturalem inclinationem se submittit authoritati Dei dicentis.

2. R. 2. Fides divina dividitur 1. in Naturalem & Supernaturalem. *Supernaturalis* est, in quam influit supradictus habitus, vel aliud principium supernaturale, illum habitum supplens, ut contingit in conversione hominis, qui vel non habuit, vel per incredulitatem amisit habitum fidei: *Naturalis* est, in quam non influit aliquod principium supernaturale &c. 2. Dividitur fides in Im- & Explicitam: *Implicita* est, quando aliquid creditur non in seipso, sed in alio in quo includitur, sic qui credit omne quod credit Ecclesia, implicitè etiam credit necessitatem Gratiae &c. *Explicita* est, quando aliquid in seipso seu propriis terminis creditur v. g. credo Deum unum in essentia, & trinum in personis. 3. Dividitur in Formalem, Virtualem, & Habitualement: *Fides formalis* est actus præsens perceptibiliter tendens in objectum, propter authoritatem Dei dicentis; *virtualis* secundum veriore est actus tenuis imperceptibiliter tendens in objectum materiale propter formale, pari modo, quo perfectus musicus se virtualiter reflectit ad regulas, etsi id minus advertat, vel viator (ut ait *D. Th. 1. 2. q. 1. a. 6.*) pergit in patriam, & rusticus arat seminatque ex spe fructuum; quamvis nec viator expressè semper cogitet de patria, nec rusticus de fructibus, quia scilicet amor patriæ pergit imperate iter, &

spes fructuum labores: alii è contrà dicunt fidem virtualement esse nequidem tenuem actum fidei, sed effectum omnino distinctum & relictum à fide actuali præterita: at non est certum quòd ejusmodi fides virtualis sufficiat ad justificationem, cum SS. PP. Concilia & Theologi plerique requirant fidem strictè sumptam & plurimi actualem, qualis non est hæc virtualis: *Fides habitualis* est actus præteritus non retractatus, qualis etiam esse potest in dormientibus.

QUÆR. II. Quodnam sit objectum Fidei? 3.

R. 1. Objectum materiale proximum Fidei est omne revelatum, seu verbum Dei scriptum & traditum. *Probatum*: Illud est objectum materiale proximum Fidei, quod est aptum proximè credi, sed omne & solum revelatum est aptum proximè credi, ergo. R. 2. Objectum formale, motivum fidei est authoritas Dei dicentis, seu est aliqua perfectio Deo intrinseca, per quam Deus est dignus assensu firmissimo, videlicet omniscientia, quâ Deus omnia cognoscit, sicut sunt in se, & veracitas, quâ necessariò loquitur sicut cognoscit; unâ harum deficiente Deus non esset dignus assensu fidei; nam si quidem cognosceret omnia sicut sunt in se, sed aliter loqueretur, falleret credentes; si loqueretur quidem sicut cognoscit, sed non cognosceret res sicut sunt in se, ipse falleretur, sed qui fallit, aut fallitur, non est dignus assensu firmissimo, ergo. Si quis propter authoritatem Dei dicentis

entis assentiatur objecto quod erroneè putat esse revelatum, non habet fidem defectu objecti materialis, si objecto revelato assentiatur propter auctoritatem hominis, v. g. Parochi, vel Concionatoris, non habet fidem defectu objecti formalis, & motivi.

4. QUÆR. III. Quæ præviè & concomitanter ad fidem requirantur?

ꝛ. Ad actum fidei supernaturalem & meritorium requiritur 1. ex parte intellectus interna Spiritus Sancti illustratio, quâ incipiat inquirere in motiva credibilitatis, quibus moraliter certò & evidenter persuadeatur, quòd hoc vel illud objectum reverà sit revelatum, ideoque possit & debeat credi; quapropter dicitur Joan. 16. *Nemo potest venire ad me, nisi Pater meus traxerit eum;* & non sufficere cognitionem probabilem revelationis, sed requiri certam, patet ex Propositione 21. ab Innocentio XI. damnatâ: *Assensus supernaturalis & utilis ad salutem stat cum notitia solidum probabili revelationis; imò cum formidine, cum qua quis formidat, ne sit locutus Deus.* Ratio est, quòd intellectus, quamdiu non est certus quòd hoc vel illud sit revelatum, non possit sibi prudenter imperare assensum super omnia firmum, qualis esse debet assensus fidei, & *Qui citò credit, levis est corde.* Eccl. c. 13. 2. Requiritur cognitio auctoritatis seu infallibilitatis Dei in cognoscendo & revelando, seu loquendo. 3. Requiritur pia affectio seu voluntas intellectum suum in re quantumcun-

que obscura submitteendi Dei dicentis auctoritati, juxta illud 2. ad Cor. 10. *In captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi;* ab hac voluntate fides divina dicitur libera & meritoria; potest etiam hæc voluntas efficere, ut assensus intellectus sit firmior quàm præcisè mereantur motiva credibilitatis, ut iterum certum est ex Propositione 19. ab Innoc. XI. damnatâ: *Voluntas non potest efficere ut assensus fidei in se ipso sit firmior quàm mereatur pondus rationum ad assensum impellentium.* Demum sequitur ipse actus seu assensus fidei &c.

QUÆR. IV. Quæ sint motiva credibilitatis pro Fide Catholico-Romanâ?

ꝛ. In primæva Evangelii promulgatione potissimum fuerunt miracula; nunc verò propagatâ per orbem fide Christianâ est auctoritas Ecclesiæ, non prout est organum Spiritus S. per eam credenda proponentis, sic enim involvitur ipsa Dei seu Spiritus S. revelantis auctoritas, & in resolutione fidei committeretur vitiosus circulus, ut patet consideranti; sed quatenus ei conveniunt Notæ veræ Ecclesiæ, scilicet 1. *Unitas Fidei & Capitis;* 2. *Sanctitas doctrinæ & morum* per observationem non tantum mandatorum, sed etiam consiliorum Evangelicorum. 3. *Quòd sit Catholica seu Universalis* per totum orbem promulgata. 4. *Quòd sit Apostolica* per identitatem doctrinæ cum doctrinâ Apostolorum, & continuam successionem Episcoporum ab Apostolis

folis usque huc deductam, & in eadem usque modò perseverant miracula, ut constat ex pluribus historiis, quibus saltem non minor fides debetur, quàm historiis profanis; neque hæ Notæ conveniunt ulli alteri sectæ v. g. Lutheranismò, vel Calvinismò; nam hæ sectæ non habent unitatem, nec capitis, nec doctrinæ; sed tot ferè habent capita Ecclesiæ, quot incolunt provincias, tot distincta fidei mysteria, quot sunt Consistoria, ut apertè demonstrat *Bellarminus, Becanus, Cochleus, Segneri*. Debere autem Ecclesiam esse unam unitate capitis & doctrinæ, patet, tum quia talis fuit Ecclesia primitiva: tum quia id clarè docet Apostolus ad Ephesios 4. *Ut omnes in unitate Fidei occurramus, & non circumferamur omni vento doctrina: & ipsa naturalis ratio id evincit: si enim in Ecclesia non sit unitas doctrinæ circa res fidei, Ecclesia erit regnum in se divisum, & poterunt in ea doceri doctrinæ repugnantes & falsæ. Secundò, Ecclesia Lutheranorum & Calvinistarum non est sancta; docent enim multa à recta ratione aliena & blasphemata, ut quòd Christus in cruce desperaverit; quòd Deus non sit ubique in mundo; quòd homo non habeat liberum arbitrium, & quòd Deus sit author peccati, ita *Calvinus*. Lutherus docet, Christianum etiàm volentem non posse quantiscunque peccatis perdere cælum, & quantò quis est sceleratior, tantò citiùs à Deo consequi gratiam, & plura alia, quæ certè non viam*

ad virtutes, sed ad quælibet scelera aperiant; ejus verba exhibet *Tann. q. 3. num. 140.*; & *num. 161.* demonstrat eorum sectas non esse Catholicas seu universales; neque esse Apostolicas, eò quòd se non extendant ad omnia loca & tempora Apostolorum, sed longo post Apostolos tempore à perditæ vitæ hominibus cœperint, & certis claudantur terræ angulis &c. Unde patet qualiter resolvenda sit Fides Catholica. V. g. quæritur, cur credas Purgatorium? Dic, quia Deus verax, qui nec falli nec fallere potest, id dixit. Unde scis Deum hoc dixisse? quia id tradit Christi Ecclesia, quæ ob assistentiam Spiritûs S. errare non potest. Unde scis Romanam Ecclesiam esse veram Ecclesiam? quia scio ei soli & non alteri convenire Notas veræ Ecclesiæ. In rudibus, qui evidentiam motivorum credibilitatis capere non possunt, Deus per lumen gratiæ plerumque supplet, eosque satis certificat de revelatione objecti credendi.

QUÆR. V. Qualiter fides sit necessaria necessitate medi? 6.

Responsio constabit ex sequentibus. 1. Duplex est necessitas, Præcepti & Medii: *Necessaria necessitate medi* dicuntur, quæ ita sunt necessaria ad salutem & finem consequendum, ut homo iis destitutus secundùm legem Dei ordinariam simpliciter salvari nequeat, stante etiàm quâcunque impotentiâ vel ignorantia invincibili; sic infantibus necessarius est baptis-mus, peccatoribus adultis pœnitentia: *Necessitas præcepti* dicitur, quâ aliquid ad

ad salutem ex præcepto Dei vel Ecclesiæ necessariò quidem est præstandum, si tamen ex impotentia vel ignorantia inculpabili non præsterur, salutis consecutionem non impedit. 2. Non est hîc quæstio de habitu fidei, nam hunc uti & alios habitus virtutum supernaturalium esse simpliciter necessarios ad salutem, certum est ex Concilio Trid. sess. 6. c. 6. Ratio est, quia ejusmodi habitus fundantur in Gratia sanctificante, & simul cum ea infunduntur; ita ut si desit vel unus talis habitus, etiam desit gratia, quam necessariam esse necessitate medii nemo dubitat: igitur quæstio procedit de fide actuali.

7. 3. *In omni statu Legis Natura, Scripta & Evangelica, omni homini ratione utenti simpliciter, seu necessitate medii necessaria fuit fides supernaturalis explicita Dei ut existentis & ut remuneratoris supernaturalis per gratiam & gloriam.* Est certissimum & de fide Hebr. 11. *Credere oportet accedentem ad Deum, quia est, & requirentibus se remunerator sit.* Ratio est, quia Deus, ut remuneratur gloriam supernaturalem, est finis ultimus hominis, sed in hunc finem consequendum homo tendere non potest, quin eum per fidem supernaturalem ut talem cognoscat & credat: *Sine fide enim impossibile est placere Deo: & fides est substantia rerum sperandarum.* Hebr. 11. Ideoque Innoc. XI. merito damnavit hanc 22. Prop. *Non nisi fides unius Dei necessaria videtur necessitate medii, non autem explicita remuneratoris.* Dixi: *Omni ho-*

mini ratione utenti; quia infantes & perpetuo amentes, cum non sint capaces fidei actualis, salvantur per solum baptismum. 4. Post lapsum Adæ etiam simpliciter necessaria est saltem fides *implicita* in Christum ut mediatorem. Est iterum de Fide: *Neque enim aliud nomen datum sub celo hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri.* Act. 4. & Ratio est clara, quia homo post lapsum non potest ex se, sed ex solo Deo consequi gratiam, & salutem, ergo debet per fidem & spem tendere in Deum ut Salvatorem, & liberatorem, quocumque tandem mediatore vel liberatore placito, qui de facto est Christus. Dixi: *Saltem implicita*, quia in Lege nova post promulgatum sufficienter Evangelium ex communiori sententia necessaria necessitate medii est fides explicita in Christum, & per consequens in sanctissimam Trinitatem, ita ut eâ etiam invincibiliter omisâ homo nec salvari nec peccator justificari possit. *D. Th. 2. 2. q. 62. a. 8. & clarius in 3. dist. 25. q. 2. a. 2. Jo. à S. Th. Phil. à SS. Trinitate, Valentia, Molina, Spor. Mezger 1r. 10. d. 18. a. 2. num. 12.*

Dices: Ergo infideles, quibus nunquam prædicatum fuit Evangelium, ideoque invincibiliter ignorant Christum & mysterium sanctissimæ Trinitatis, ob defectum talis fidei damnabuntur, quod videtur repugnare infinitæ Dei misericordiæ. R. Vel ejusmodi infideles faciunt quod in se est, servando legem Naturæ, & tunc eos Deus illuminabit internè, vel etiam externè per media extraordinaria, ut

con.

contingit Centurioni Act. 10. & Eunucho Act. 8. vel non servant legem Naturæ, & tunc propter hæc peccata, & non ob defectum Fidei damnabuntur. 5. Ad justificationem peccatoris de necessitate medii requiritur fides explicita saltem virtualis non tantum de Deo ut remuneratore, sed etiam de Christo, de sanctissima Trinitate, de animæ immortalitate, & necessitate gratiæ: neque de hoc in praxi potest esse dubium: quia agitur de valore Sacramenti, & sententiæ negantes vel sunt improbables, vel solum probables & incertæ, ut ostendunt DD. citati, & *La Croix L. 2. à n. 19.* Imò ante justificationem per fidem supernaturalem proponi debent motiva spei, at-vel contritionis, alioquin hi actus non erunt supernaturales, & per consequens insufficientes ad justificationem. Infernus tamen & Cælum non necessariò explicitè creduntur, sed sufficit ea credere implicitè per hoc quod credatur Deus esse remunerator bonorum, & malorum; fides Purgatorii tantum necessaria est ex præcepto. De fide prout necessarià ex præcepto, dicam *cas. seq.* Ex præmissis

10. *Deduces seqq.* 1. Quàm gravis sit obligatio parentum & Parochi suos in Fide orthodoxa instruendi, & ad captum explicandi, qualiter fidem, spem, charitatem, at-& contritionem elicere debeant, tum quia vel unus huiusmodi actus plus meretur quàm plura jejunia, rosaria, cilicia &c., tum maximè quia sine his etiam invincibiliter ignoratis homo adultus

neque in-neque extra Sacramentum Pœnitentiæ justificari potest; tum denique quia sine actu fidei vel supernaturalis prudentiæ (quæ ad Fidem reducit) ne vel unus actus meritorius elici potest. 2. Non tantum Parochus, sed & confessarius, si prudenter dubitet (qualiter ordinariè dubitare non potest de hominibus doctis, bene educatis aut frequenter confidentibus) an pœnitentes habeant fidem ad valorem Sacramenti requisitam, tenetur vel eos ante absolutionem instruere, & cum iisdem actus necessarios elicere juxta formulam infra exhibendam, vel si ob copiam pœnitentium commodè non possit, ad Parochos remittere, ne Sacramentum exponatur periculo nullitatis; quod si pœnitentes credantur Parochum vel Catechismum pro necessaria instructione non adituri, eò quod custodiã v.g. pecorum, vel aliis negotiis impediuntur, ex charitate quidem sunt instruendi, seriò tamen monendi, ut curam salutis & occasionem hauriendi dogmata fidei quibusvis aliis præponant. 3. Cum cogitare de objecto credendo non sit credere, non sufficit ex rudibus aut pueris querere, an hoc vel illud credant, sæpe enim affirmabunt se credere, etsi revera nesciant, quid propriè sit credere, sed debent iis ad captum proponi motiva Fidei, querendo v.g. Quare potiùs credant suo Parocho, quàm juveni indocto & perulanti? Respondebunt utique, quia parochus tanquam homo doctus scit, quid loquatur, & aliter non loquitur,

quitur, quàm cognoscat; è contra juvenis indoctus & petulans vel multa profert, quæ non intelligit, vel aliter profert quàm intelligat; applicent hanc responsionem Deo, qui est omniscius & singula cognoscit sicut sunt in se, & dicit sicut cognoscit, qui fallere non potest nec falli: idem dicendum est de actibus spei, charitatis, at- & contritionis, quorum motiva pariter rudibus clarè & emphaticè proponenda sunt. 4. Si instruendus quærat, ubinam hæc vel illa sint revelata? expedit in promptu habere aliquos textus S. Scripturæ, quibus præcipua Fidei mysteria probare possis, etsi catholicis sufficere debeat quod hoc vel illud tanquam revelatum & credendum proponat Ecclesia, quæ ex effato Christi est columna veritatis, invicta petra adversus portas inferi, quam qui non audit, eum vult Christus haberi tanquam ethnicum & publicanum; si verò instruendus fuerit acatholicus, aut dubitet an Romano-Catholica sit vera Christi Ecclesia, ei monstrandum est qualiter Notæ veræ Ecclesiæ convenient soli Catholico-Romanæ, secundùm dicta 9. 4. 5. Si pœnitens nesciat ea, quæ saltem quoad substantiam (etsi non eo ordine quo præscripta sunt) sub gravi præcepto memoriter scire tenetur, qualia sunt *Oratio Dominica, Ave Maria, Symbolum Apostolorum, decem præcepta Decalogi, septem Sacramenta*; examinari debet de negligentia addiscendi, quæ non rarò intercurrit, quam si dolorosè confessus fuerit cum proposi-

R. D. Jansen Pars 1.

to ea proximè addiscendi, poterit absolvi, etiam si ea de facto memoriter non teneat, modò cætera ad sint ad valorem Sacramenti requisita.

6. Si pœnitens dubitet, vel non recorderetur, an actus fidei circa mysteria 9. 5. assignata confessioni semper præmiserit, attendi debet, an super his sufficienter fuerit instructus? an ejusmodi actus sæpe elicerit? Si ita, prudenter præsumere poterit se de illis habuisse fidem, saltè virtualè, maximè tunc quando homo se ad confessionem per spem veniæ, per dolorem de Deo offenso, de gratiâ & cælo, per peccatum amisso &c. disposuit: Cum enim intellectus tunc circa hæc mysteria actu occupetur, & de illis certitudinem, quam naturaliter appetit, aliunde habere non possit, semper recurrerit ad motivum Fidei; è contra si pœnitens circa sæpe dicta mysteria rarò, aut nunquam fidem formalem elicerit, aut circa hæc mysteria aut motivum credendi non fuerit satis instructus, præsumptio est, quod confessiones præcedentes sint nullæ, ideoque repetendæ: sola tamen oblivio, vel non recordatio, an tales actus adfuerint in homine bene educato, Conciones & Catechismum frequentare solito, non est sufficiens motivum obligandi ad repetendas confessiones præteritas.

7. Cùm Confessarius pœnitentes ignorantes circa motiva Fidei, Spei, At- & Contritionis ex officio sæpius instruere, vel etiam eos cum iis elicere debeat, id commodissimè fieri poterit hæc vel simili forma: *Nun-*

L *quid*

136

142

quid credis peccatrix anima, quod his peccatis Dominum Deum summum bonum tuum graviter offenderis, Deum, qui te ex nihilo creavit ut cum ipso perpetuò esses beatus, qui te per mortem amantissimi Filii sui ab inferno redemit, per Spiritum S sanctificavit? Nunquid hac credis & quidem ideo, quia ipse Deus, qui nec falli nec fallere potest, hac revelavit? Ecce Divina ejus bonitas post tot peccata adhuc non vult te perire, sed potest, & vult tibi paternam suam gratiam ad salutem æternam unicè necessariam restituere, modo serio peccata tua detesteris & emen-

dare proponas: illum solum, qui te tot modis te amavit & amari est dignissimus, toto corde redarnes & posthac fideliter servias &c. In hac forma continentur omnia quæ ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ requiruntur, imprimis explicita fides circa mysteria creditu necessaria, & motivum ea credendi; Deinde objecta spei, at- & contritionis cum eorundem motivis, ut patebit consideranti: quæ omnia si status & ignorantia pœnitentis exigat, magis aut prolixius inculcari poterunt.

CASUS XIV.

De præcepto in- & externo Fidei, & de vitiis Fidei oppositis.

Orosius neo-conversus petit
 1. Ad quid obliget præceptum fidei negativum. 2. An dubitans teneatur inquirere. 3. Quid de præcepto affirmativo. 4. Quando obliget. 5. Quid de præcepto affirmativo externo. 6.-7. Quid, si interrogaris à privato. 8.-9. 10. Quid de præcepto fidem exterius non negandi. 11. Qualiter amittatur habitus fidei. 12. Quæ sint vitia fidei opposita. 13. Quæ pœna hereticorum. 14. Quando incurrantur. 15. An etiam à rudibus. 16. An quis ad fidem cogi possit. 17. Quid si interrogaris an sis Sacerdos, Monachus &c. 18. An sis

fidei Regia vel reformata. 19. Quid si carnes apponantur ad explorandam fidem. 20. Quid de cœnâ Calvinistica ejusque pane, item de conculcatione SS. Imaginum. 21. An liceat obedire jubenti edere carnes vel frequentare templa hereticorum. 22. Quid si mandatum sit, ut si qui adsint fideles, exeant è patria &c. 23.-24. In quibus prohibitum sit communicare cum hereticis; 25. Cum Judæis? Pæo resolut.

QUÆR. I. Quid circa præceptum internum Fidei?

R. I. Præceptum internum Fidei est duplex, Affirmativum, & Negativum. Præcepto negativo prohibemur

rud-